

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 50, ст. 302)(Із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 2680-III від 13.09.2001](#) , ВВР, 2002, № 2, ст.5 [№ 3056-III від 07.02.2002](#) , ВВР, 2002, № 29, ст.200 [№ 214-IV від 24.10.2002](#) , ВВР, 2002, № 50, ст.368 [№ 676-IV від 03.04.2003](#) , ВВР, 2003, № 28, ст.214)(Щодо визнання конституційними окремих положень див. Рішення Конституційного Суду [№ 6-рп/2004 від 16.03.2004](#))(Із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 2505-IV від 25.03.2005](#) , ВВР, 2005, № 17, № 18-19, ст.267 [№ 3108-IV від 17.11.2005](#) , ВВР, 2006, № 1, ст.18)(Додатково див. Закон [№ 3235-IV від 20.12.2005](#) , ВВР, 2006, № 9, № 10-11, ст.96)(Додатково див. ст.97, 98 Закону [№ 489-V від 19.12.2006](#) , ВВР, 2007, № 7-8, ст.66)(Із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 1000-V від 03.05.2007](#) , ВВР, 2007, № 33, ст.441)(Додатково див. Рішення Конституційного Суду [№ 6-рп/2007 від 09.07.2007](#))(Із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 2856-VI від 23.12.2010](#) , ВВР, 2011, № 29, ст.272 [№ 5463-VI від 16.10.2012](#) , ВВР, 2014, № 4, ст.61 [№ 245-VII від 16.05.2013](#) , ВВР, 2014, № 12, ст.178 [№ 76-VIII від 28.12.2014](#) , ВВР, 2015, № 6, ст.40 [№ 421-VIII від 14.05.2015](#) , ВВР, 2015, № 29, ст.264 [№ 917-VIII від 24.12.2015](#) , ВВР, 2016, № 3, ст.34 [№ 2148-VIII від 03.10.2017](#) , ВВР, 2017, № 40-41, ст.383 [№ 2249-VIII від 19.12.2017](#) , ВВР, 2018, № 6-7, ст.43 [№ 2544-VIII від 18.09.2018 N 720-IX від 17.06.2020](#))(Установити, що у 2016 році норми і положення частин четвертої - шостої статті 14 цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів та бюджету Фонду соціального страхування України згідно із Законом [№ 928-VIII від 25.12.2015](#))

Цей Закон визначає правові, економічні, організаційні засади державної підтримки засобів масової інформації та соціального захисту журналістів.

Як складова частина законодавства України про свободу слова та інформаційну діяльність цей Закон посилює систему правового регулювання в інформаційній сфері.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

[Стаття 1.](#) Поняття і терміни

Основні поняття і терміни, що вживаються в цьому Законі, мають таке значення:

державна підтримка засобів масової інформації - сукупність правових, економічних, соціальних, організаційних та інших заходів державного сприяння зміцненню і розвитку інформаційної галузі, її інфраструктури;

державний засіб масової інформації:

а) державна теле- і радіомовна організація (стаття [12](#) Закону України "[Про телебачення і радіомовлення](#)");

б) державне інформаційне агентство (статті [7](#) і [8](#) Закону України "[Про інформаційні агентства](#)");

(Абзац шостий частини першої статті 1 виключено на підставі Закону [№ 917-VIII від 24.12.2015](#))

комунальний засіб масової інформації - аудіовізуальний (електронний) засіб масової інформації, створений органом місцевого самоврядування або органом місцевого самоврядування спільно з місцевою державною адміністрацією як засновником (співзасновником) на базі чи за участю комунальної власності та відповідного фінансування з місцевого бюджету і статутном (програмними цілями, програмною концепцією) редакції (юридичної особи) якого передбачається, зокрема, інформування громадян про діяльність цього органу та вищих органів державної влади;

(Абзац сьомий частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 917-VIII від 24.12.2015](#))(Абзац восьмий частини першої статті 1 виключено на підставі Закону [№ 917-VIII від 24.12.2015](#))

районне, міське, міськрайонне телерадіомовлення - теле- і радіомовлення, здійснюване комунальними районними, міськими або міськрайонними (спільними для району і міста) теле- і радіомовними організаціями;

журналіст - творчий працівник, який професійно збирає, одержує, створює і займається підготовкою інформації для засобів масової інформації, виконує редакційно-посадові службові обов'язки в засобі масової інформації (в штаті або на позаштатних засадах) відповідно до професійних назв посад (роботи) журналіста, які зазначаються в [державному класифікаторі професій України](#);

засіб масової інформації рекламного характеру - засіб масової інформації, в якому реклама перевищує: 40 відсотків обсягу одного номера друкованого видання, 15 відсотків - загального обсягу мовлення теле- і радіоорганізації;

засіб масової інформації еротичного характеру - засіб масової інформації, в якому систематично експлуатується інтерес до сексу, а сексуальна тематика є провідною;

собівартість виготовлення одного примірника передплатного видання - будь-які прямі матеріальні і загальновиробничі витрати, пов'язані із створенням друкованих періодичних засобів масової інформації (видань), без урахування колірності друку видання та витрат на оформлення передплати, доставку передплатникам друкованих періодичних видань чи будь-яких інших витрат розповсюджувача.

(Частину першу статті 1 доповнено абзацом згідно із Законом [№ 214-IV від 24.10.2002](#))

Інші поняття і терміни вживаються в цьому Законі в значеннях, визначених законодавством України.

[Стаття 2.](#) Сфера дії Закону

Визначені цим Законом норми державної підтримки застосовуються до всіх засобів масової інформації, які діють відповідно до [Конституції України](#), незалежно від їх ідеологічного і політичного спрямування та від форм власності, крім засобів масової інформації, зазначених у частині третій цієї статті.

Норми цього Закону поширюються також на телерадіоцентри та підприємства поліграфії і зв'язку тією мірою, наскільки вони забезпечують діяльність цих засобів масової інформації.

(Частина друга статті 2 в редакції Закону [№ 2680-III від 13.09.2001](#))

Не застосовуються норми державної підтримки до засобів масової інформації:

рекламного характеру;

еротичного характеру;

заснованих за участю юридичних або фізичних осіб, до сфери діяльності яких входять виробництво та постачання паперу, поліграфічного обладнання, технічних засобів мовлення;

заснованих в Україні міжнародними організаціями або за участю юридичних чи фізичних осіб інших держав, осіб без громадянства;

у яких понад 50 відсотків загального обсягу випуску становлять матеріали зарубіжних засобів масової інформації.

Норми соціального захисту відповідно до цього Закону застосовуються до журналістів і, в межах, визначених його окремими статтями, прівірняних до них інших творчих працівників зазначених засобів масової інформації.

Забезпечення реалізації норм цього Закону, включаючи визначення порядку регулювання та надання державної підтримки засобам масової інформації, запровадження з цією метою відповідних тарифів і створення сприятливих умов розвитку, методики і порядку регулювання заробітної плати, охорони праці і соціального захисту журналістів, здійснення інших заходів покладається на Кабінет Міністрів України.

Розділ II

ОСНОВНІ НАПРЯМИ І ФОРМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

[Стаття 3.](#) Підстави та умови надання державної адресної підтримки засобам масової інформації

Державна адресна підтримка надається виключно засобам масової інформації для дітей та юнацтва, для осіб з інвалідністю, спеціалізованим науковим виданням, що видаються науковими установами та навчальними закладами не нижче третього рівня акредитації, і засобам масової інформації, які цілеспрямовано сприяють розвитку мов та культур національних меншин України, а також періодичним виданням літературно-

художнього напрямку.

(Частина перша статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 2505-IV від 25.03.2005](#), [№ 1000-V від 03.05.2007](#), [№ 2249-VIII від 19.12.2017](#))

Державна підтримка засобу масової інформації припиняється у разі встановлення судом порушень засобом масової інформації вимог [Конституції України](#), фактів зловживання свободою діяльності засобів масової інформації, що завдає матеріальної і моральної шкоди юридичним і фізичним особам. Відновлення державної підтримки можливе лише після виконання судового рішення у повному обсязі та не раніше ніж через рік після її припинення.

(Стаття 3 в редакції Закону [№ 2680-III від 13.09.2001](#))

Стаття 4. Організація фінансово-економічної та іншої державної підтримки засобів масової інформації

Державна підтримка засобів масової інформації здійснюється шляхом протекціоністської політики зниження споживчої вартості інформаційної продукції, включаючи податкове, тарифне, митне, валютне та господарське регулювання, відшкодування збитків, подання фінансової допомоги.

Необхідні для фінансової допомоги кошти визначаються в Державному бюджеті України окремим рядком і обслуговуються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів.

(Частина друга статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 5463-VI від 16.10.2012](#))

Визначені для фінансової допомоги кошти використовуються з метою надання:

(Абзац перший частини третьої статті 4 в редакції Закону [№ 917-VIII від 24.12.2015](#))

додаткової економічної підтримки (дотації) районному, міському та міськрайонному телерадіомовленню;

(Абзац другий частини третьої статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 917-VIII від 24.12.2015](#))

фінансової допомоги засобам масової інформації для дітей та юнацтва і спеціалізованим науковим виданням, що видаються науковими установами та навчальними закладами не нижче третього рівня акредитації, а також періодичним виданням літературно-художнього напрямку;

(Абзац третій частини третьої статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2505-IV від 25.03.2005](#))

економічної підтримки телерадіоцентрам та поліграфічним підприємствам і підприємствам зв'язку відповідно до вимог статті 2 цього Закону.

(Частина третя статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 76-VIII від 28.12.2014](#))

Розподіл коштів, зазначених у частині другій цієї статті, здійснюється Кабінетом Міністрів України.

(Частина четверта статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 917-VIII від 24.12.2015](#)) (Стаття 4 в редакції Закону [№ 2680-III від 13.09.2001](#))

Стаття 5. Податкове, митне, валютне, тарифне регулювання

Від податку на додану вартість звільняються відповідно до [Податкового кодексу України](#) операції з продажу (передплати) і доставки (на всіх її етапах - від редакції до передплатника) періодичних видань друкованих засобів масової інформації вітчизняного виробництва.

(Частина перша статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2856-VI від 23.12.2010](#))

Пільгове оподаткування редакцій (юридичних осіб) засобів масової інформації застосовується відповідно до [Податкового кодексу України](#).

(Частина друга статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2856-VI від 23.12.2010](#))

Редакції (юридичні особи) засобів масової інформації звільняються від:

обов'язкового продажу валютної виручки, одержаної від експорту інформаційної продукції, у разі використання цієї виручки на придбання обладнання та матеріалів, необхідних для подальшого виробництва нової інформаційної продукції;

сплати мита за експорт інформаційної продукції.

Не підлягають обкладанню ввізним митом обладнання та матеріали, призначені для власної інформаційної діяльності засобів масової інформації, виробництва і розповсюдження їхньої інформаційної продукції, якщо таке обладнання і матеріали не виробляються в Україні. У разі неможливості встановити призначення товару при його переміщенні через митний кордон України стягнене за нього мито відшкодовується засобом масової інформації, телерадіоцентрам та підприємствам поліграфії після документального підтвердження у спеціально визначеному порядку використання його для власної інформаційної діяльності, розповсюдження телевізійних і радіопрограм.

Розмір плати за землю державними підприємствами зв'язку, які займаються розповсюдженням друкованої продукції, теле- і радіопрограм, не може перевищувати розміру плати за землю закладами культури.

(Частина п'ята статті 5 в редакції Закону [№ 2680-III від 13.09.2001](#))

Редакції (юридичні особи) засобів масової інформації, відповідно до статей 2 і 3 цього Закону, мають право на пільгові кредити для розвитку цих засобів масової інформації та розв'язання соціальних проблем їх трудових колективів.

Стаття 6. Регулювання фінансово-господарської діяльності

Засобом масової інформації у встановленому порядку передаються у безстрокову оренду приміщення загальнодержавної і комунальної власності, якими вони користуються для здійснення виробничої діяльності.

(Частиною другою статті 6 виключено на підставі Закону [№ 917-VIII від 24.12.2015](#))

Державні та комунальні телерадіоорганізації, редакції періодичних видань, заснованих об'єднаннями громадян, державними науково-дослідними установами, навчальними закладами, трудовими і журналістськими колективами, підприємства зв'язку, що їх розповсюджують, користуються орендою та послугами поштового, телеграфного і телефонного зв'язку в порядку та за тарифами, встановленими для бюджетних організацій.

(Частина третя статті 6 в редакції Закону [№ 2680-III від 13.09.2001](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 917-VIII від 24.12.2015](#))

Стаття 7. Додаткова державна економічна підтримка районного, міського, міськрайонного телерадіомовлення

(Назва статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 917-VIII від 24.12.2015](#))

Додаткова державна економічна підтримка (дотація) районного, міського та міськрайонного телерадіомовлення здійснюється відповідно до статті 4 цього Закону та за рахунок коштів і протекціоністських заходів органів місцевого самоврядування і місцевих державних адміністрацій на підставі устатованих договорів або конкретних угод відповідно до законодавства.

(Частина перша статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 917-VIII від 24.12.2015](#))

Кошти на дотацію направляються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим у справах преси та інформації і обласним державним адміністраціям для розподілу відповідно до кількості засобів масової інформації, яким ця дотація призначається.

(Частина друга статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 5463-VI від 16.10.2012](#))

Дотація щорічно поширюється на комунальні районні, міські і міськрайонні телерадіоорганізації.

(Частина третя статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 917-VIII від 24.12.2015](#))

Дотація виділяється залежно від фінансових можливостей держави, органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій.

Використання дотації телерадіоорганізаціями не за цільовим призначенням тягне за собою скорочення фінансування на відповідну суму в поточному фінансовому році або позбавлення права на додаткову економічну допомогу в наступному фінансовому році.

(Частина п'ята статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 917-VIII від 24.12.2015](#))

Стаття 8. Інші форми підтримки районного, міського, міськрайонного телерадіомовлення

(Назва статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 917-VIII від 24.12.2015](#))

Органи місцевого самоврядування та місцеві державні адміністрації відповідно до законодавства забезпечують:

повне виконання власних фінансових зобов'язань як засновників (співзасновників) засобів масової інформації перед їх редакціями (юридичними особами);
проведення заходів, спрямованих на повне виконання фінансових зобов'язань іншими засновниками (співзасновниками) районних, міських та міськрайонних засобів масової інформації.

Невиконання фінансових зобов'язань будь-ким із засновників (співзасновників) є підставою для судового розгляду.

За будь-яких умов структурної перебудови економіки та в процесі приватизації приміщення і майно друкарень, телерадіообладнання, інша матеріально-технічна база телерадіоорганізацій, діючих інформаційно-виробничих комплексів (центрів) використовуються виключно за прямим призначенням. Перепрофілювання цих об'єктів інформаційної діяльності забороняється.

(Частина третя статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 917-VIII від 24.12.2015](#))

[Стаття 9.](#) Розповсюдження інформаційної продукції

Розповсюдженням друкованої та аудіовізуальної інформаційної продукції займаються державні, комунальні, приватні та інших форм власності організації, які мають для цього належну матеріально-технічну базу та інші можливості і зареєстровані відповідно до законодавства.

Тариф на оформлення передплати та доставку передплатникам державних друкованих засобів масової інформації повинен становити не більше 40 відсотків собівартості виготовлення одного примірника передплатного видання.

(Положення частини другої статті 9 визнано конституційним згідно з Рішенням Конституційного Суду [№ 6-рп/2004 від 16.03.2004](#)) (Частина друга статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 3056-III від 07.02.2002](#), [№ 214-IV від 24.10.2002](#), [№ 76-VIII від 28.12.2014](#))

На території Донецької та Луганської областей, де органи державної влади України здійснюють свої повноваження, встановлюються окремі тарифи на приймання та доставку вітчизняних періодичних друкованих видань за передплатою, що доставляються на території цих областей.

(Статтю 9 доповнено новою частиною згідно із Законом [№ 2544-VIII від 18.09.2018](#) - діє тимчасово на строк п'ять років, див. пункт 1 розділу II Закону [№ 2544-VIII від 18.09.2018](#))

Відповідальність за неякісне та несвоєчасне доведення до споживачів аудіовізуальної інформації, неякісну і несвоєчасну доставку передплатних видань, їх пошкодження та ненадходження за передплатною адресою, інші недоліки в процесі розповсюдження інформаційної продукції несуть організації-розповсюдженці.

Розділ III

ВІДНОСИНИ ВЛАСНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРИВАТИЗАЦІЇ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

[Стаття 10.](#) Державна і недержавна власність у сфері інформаційної діяльності

В Україні в інформаційній сфері функціонують суб'єкти всіх форм власності.

Економічною основою та гарантом спрямування інформаційної діяльності на сприяння розвитку суспільства і держави, захисту національних інтересів України, розв'язанню соціально-економічних проблем, духовно-культурному збагаченню народу є державна і комунальна власність. Засоби масової інформації та підприємства різних форм власності, які забезпечують інформаційну діяльність, є рівноправними.

Монополізація ринків у сфері інформаційної діяльності не допускається.

Недержавна власність у сфері інформаційної діяльності утворюється і розвивається шляхом заснування нових організацій, будівництва нової матеріально-технічної бази та придбання необхідного устаткування і обладнання за рахунок недержавного фінансування, а також шляхом приватизації окремих об'єктів.

Допускається пайова участь, фінансова підтримка недержавних організацій, фізичних осіб у створенні нових об'єктів за участю державного фінансування на підставі угод, укладених з державними органами, при збереженні цих об'єктів під державним управлінням і гарантуванні майнових та організаційно-творчих прав пайовиків.

[Стаття 11.](#) Особливості приватизації у сфері інформаційної діяльності

Не підлягають приватизації засоби масової інформації та підприємства, які забезпечують інформаційну діяльність, якщо вони визнаються Верховною Радою України провідними в сфері інформаційної діяльності.

Не можуть бути приватизовані майно теле- і радіоорганізацій, інформаційних агентств, об'єкти матеріально-технічного забезпечення зв'язку, передачі електронної інформації та поліграфічні підприємства загальнодержавного значення.

(Частина друга статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 917-VIII від 24.12.2015](#))

Органам місцевого самоврядування (власникам) дозволяється в процесі приватизації з урахуванням конкретних обставин та позиції трудових колективів комунальних засобів масової інформації і поліграфічних підприємств, їх спільних інтересів і фактичного внеску в створення об'єктів, які приватизуються, застосовувати норми як Закону України "[Про приватизацію невеликих державних підприємств \(малу приватизацію\)](#)", так і Закону України "[Про приватизацію майна державних підприємств](#)" з допущенням продажу трудовим колективам майна підприємств за їх балансовою вартістю, продажу акцій та створення відкритих акціонерних товариств, інших сприятливих для інформаційної сфери форм і умов приватизації.

Розділ IV

ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЖУРНАЛІСТІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

[Стаття 12.](#) Особливості соціального захисту журналістів з урахуванням специфіки журналістської діяльності

Підставами застосування окремих і особливих норм соціального захисту журналістів є такі специфічні риси та умови журналістської діяльності:

творчий характер, інтенсивність інтелектуальної праці, її нерегульована тривалість за умов жорсткої регламентації редакційного і технологічного циклу підготовки та випуску видань і програм;

суспільно впливове за наслідками значення роботи, висока соціальна відповідальність за свою працю та її результати;

постійно значне морально-психологічне навантаження і напруженість, виконання службових обов'язків і реалізація творчих планів у стресових ситуаціях;

систематичне перебування у відрядженнях та роз'їздах, включаючи відрядження до місць надзвичайних подій, професійна творча діяльність в екстремальних умовах, виконання спеціальних завдань з ризиком для здоров'я і життя;

необхідність здійснювати власний творчий пошук нової потрібної інформації та її джерел, наявність об'єктивних і суб'єктивних труднощів та перешкод у добуванні інформації;

прояви морально-психологічного тиску, погрози та безпосередні загрози дії проти журналіста у зв'язку з виконанням ним службових обов'язків.

Професійні назви службових посад (роботи) журналістів включаються до державного класифікатора професій України, тарифно-кваліфікаційні характеристики цих посад (роботи) - до нормативного акта, який призначається для державного регулювання оплати та охорони праці.

Стаж роботи журналіста в державних та комунальних засобах масової інформації зараховується до стажу державної служби, а стаж державної служби зараховується до стажу роботи журналіста в державному або комунальному засобі масової інформації.

(Статтю 12 доповнено частиною третьою згідно із Законом [№ 3056-III від 07.02.2002](#))

[Стаття 13.](#) Охорона праці

Охорона праці журналістів здійснюється за визначеними законодавством України правовими, соціально-економічними, організаційно-технічними, санітарно-гігієнічними та лікувально-профілактичними нормами.

Журналістам гарантуються права на охорону праці, пільги та компенсації за роботу із важкими та шкідливими умовами праці, на медичні

огляди, соціальне страхування, на всебічне розслідування нещасних випадків, смерті і шкоди, завданої здоров'ю при виконанні службових обов'язків, та права на відповідні відшкодування на підставі і за нормами Закону України "[Про охорону праці](#)" при обов'язковому врахуванні в колективних договорах особливих і специфічних рис журналістської діяльності та запровадженні відповідних заходів.

Журналісти мають право на щорічну відпустку тривалістю 36 календарних днів та санаторно-курортне лікування за рахунок власників (засновників, співзасновників) засобів масової інформації.

Відшкодування, заохочення і пільги журналістам, які виконують (виконували) службові обов'язки в небезпечних для життя та здоров'я умовах, забезпечуються власниками (засновниками, співзасновниками) засобу масової інформації.

[Стаття 14. Заробітна плата](#)

Заробітна плата журналістів регулюється законодавством України з урахуванням специфічних рис та умов журналістської діяльності, визначених статтею 12 цього Закону.

До заробітної плати журналіста включаються посадовий оклад, встановлені нормативними актами надбавки, доплати, авторський гонорар, премії.

Розмір заробітної плати журналіста визначається галузевими та регіональними угодами з профспілками, колективними договорами з урахуванням джерел фінансування на підставі законів, інших нормативно-правових актів України.

Журналісти державних та комунальних засобів масової інформації отримують надбавки, користуються пільгами, передбаченими для державних службовців відповідних категорій посад.

(Частина четверта статті 14 в редакції Законів [№ 2680-III від 13.09.2001](#), [№ 3056-III від 07.02.2002](#))

Заробітна плата керівника телерадіоорганізації не може бути нижчою від заробітної плати заступника керівника органу державної влади, який є засновником (співзасновником) цього засобу масової інформації. У випадках, коли засновником (співзасновником) засобу масової інформації є орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування, заробітна плата керівника телерадіоорганізації не може бути нижчою від заробітної плати заступника керівника секретаріату (апарату) відповідного органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування.

В разі відсутності посади заступника керівника секретаріату (апарату) відповідного органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування заробітна плата керівника телерадіоорганізації не може бути нижчою від заробітної плати керівника секретаріату (апарату) органу державної влади, який є засновником (співзасновником) засобу масової інформації.

(Частина п'ята статті 14 в редакції Законів [№ 2680-III від 13.09.2001](#), [№ 3056-III від 07.02.2002](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 917-VIII від 24.12.2015](#))

Прирівняння розміру заробітної плати журналіста державного або комунального засобу масової інформації до середньої заробітної плати працівника відповідної кваліфікації та посадового рівня органу державної влади чи органу місцевого самоврядування, який є засновником (співзасновником) засобу масової інформації, здійснюється за методикою та в порядку, які визначаються Кабінетом Міністрів України.

(Частина шоста статті 14 в редакції Законів [№ 2680-III від 13.09.2001](#), [№ 3056-III від 07.02.2002](#))

[Стаття 15. Порядок відрядження журналістів у місця надзвичайних подій та умови їх діяльності в цих відрядженнях](#)

Редакції (юридичні особи) засобів масової інформації можуть відряджати журналістів для виконання професійних завдань у місця надзвичайних подій за умов гарантування відшкодувань, обов'язкових виплат і пільг, передбачених статтею 13 цього Закону, інших відшкодувань і виплат відповідно до законодавства про охорону праці та соціальний захист громадян.

До журналістів за умовами і нормами цієї статті, статей 12 і 13 цього Закону прирівнюються кіно- і телеоператори, режисери та інші працівники засобів масової інформації, якщо вони за необхідності входять до складу відряджених творчих груп.

У разі неможливості забезпечення визначених на такі випадки гарантій засоби масової інформації не мають права відряджати працівників у місця надзвичайних подій без їхньої згоди.

Засоби масової інформації зобов'язані забезпечувати відряджених журналістів та інших працівників належними документами, знаковими, сигнальними та іншими засобами позначення особи представника преси.

Працюючи в місцях збройних конфліктів, вчинення терористичних актів, при ліквідації небезпечних кримінально протиправних груп, журналіст (учасник творчої групи) зобов'язаний дотримувати вимог щодо нерозголошення планів спеціальних підрозділів, відомостей, що є таємницею досудового розслідування, не допускати фактичної пропаганди дій терористів та інших кримінально протиправних груп, їхніх вчинків і заяв, спеціально інспірованих для засобів масової інформації, не виступати в ролі арбітра, не втручатися в інцидент, не створювати штучної психологічної напруги в суспільстві.

(Частина п'ята статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 245-VII від 16.05.2013](#), [N 720-IX від 17.06.2020](#))

За порушення цих вимог журналіст (учасник творчої групи) несе відповідальність відповідно до законодавства України.

[Стаття 16. Пенсійне забезпечення](#)

Пенсійне забезпечення працівників засобів масової інформації здійснюється відповідно до Закону України "[Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування](#)".

У разі поранення, контузії, каліцтва, одержаних під час виконання службових обов'язків у місцях надзвичайних подій, журналіст або прирівняний до нього працівник має право на призначення дострокової пенсії за віком відповідно до Закону України "[Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування](#)", але не раніше ніж за п'ять років до досягнення чоловіками - 60 років, жінками - 55 років, за наявності страхового стажу не менше 25 років - для чоловіків і не менше 20 років - для жінок.

(Стаття 16 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 2680-III від 13.09.2001](#), [№ 3056-III від 07.02.2002](#), [№ 3108-IV від 17.11.2005](#), [№ 917-VIII від 24.12.2015](#); в редакції Закону [№ 2148-VIII від 03.10.2017](#))

[Стаття 17. Відповідальність за посягання на життя і здоров'я журналіста, інші дії проти нього та відповідальність журналіста за завдану ним моральну \(немайнову\) шкоду](#)

Відповідальність за вчинення кримінального правопорушення проти журналіста у зв'язку з виконанням ним професійних обов'язків або перешкоджання його службовій діяльності прирівнюється до відповідальності за скоєння таких же дій проти працівника правоохоронного органу.

(Частина перша статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом [N 720-IX від 17.06.2020](#))

Службова діяльність журналіста не може бути підставою для його арешту, затримання, а також вилучення зібраних, опрацьованих, підготовлених ним матеріалів та технічних засобів, якими він користується у своїй роботі.

У разі відшкодування, відповідно до [Цивільного кодексу України](#) журналістом і засобом масової інформації заподіяної ними моральної (немайнової) шкоди на них покладається солідарна відповідальність з урахуванням міри вини кожного.

У разі розгляду судом спору щодо завданої моральної (немайнової) шкоди між журналістом або засобом масової інформації як відповідачем та політичною партією, виборчим блоком, посадовою особою (посадовими особами) як позивачем суд вправі призначити компенсацію моральної (немайнової) шкоди лише за наявності умислу журналіста чи службових осіб засобу масової інформації. Суд враховує наслідки використання позивачем можливостей позасудового, зокрема досудового, спростування неправдивих відомостей, відстоювання його честі і гідності, ділової репутації та врегулювання спору в цілому. З урахуванням зазначених обставин суд вправі відмовити у відшкодуванні моральної шкоди.

(Частина четверта статті 17 в редакції Законів [№ 2680-III від 13.09.2001](#), [№ 676-IV від 03.04.2003](#))

Умислом журналіста та/або службової особи засобу масової інформації є таке їх/її ставлення до поширення інформації, коли журналіст та/або службова особа засобу масової інформації усвідомлювали недостовірність інформації та передбачали її суспільно небезпечні наслідки.

(Статтю 17 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом [№ 676-IV від 03.04.2003](#))

Журналіст та/або засіб масової інформації звільняються від відповідальності за поширення інформації, що не відповідає дійсності, якщо суд встановить, що журналіст діяв добросовісно та здійснював її перевірку.

(Статтю 17 доповнено частиною шостою згідно із Законом [№ 676-IV від 03.04.2003](#))

[Стаття 18.](#) Інші норми соціальної підтримки та захисту журналістів

З метою створення сприятливих умов для плідної творчої діяльності членам всеукраїнських професійних творчих об'єднань журналістів надається право на додаткову жилу площу у вигляді окремої кімнати або в розмірі десяти квадратних метрів понад норму жилої площі в державному та комунальному житловому фонді.

Засновники (співзасновники) державних та комунальних засобів масової інформації для виконання журналістами службових обов'язків забезпечують за свій рахунок їх безплатний проїзд міським та приміським транспортом (крім таксі).

Журналісти, які живуть і працюють у сільській місцевості, селищах міського типу, безплатно користуються житлом, опаленням і освітленням відповідно до законодавства - через систему державних субсидій на утримання цього житла та оплату зазначених комунальних послуг.

Власником (засновником, співзасновниками) засобу масової інформації у разі смерті журналіста його сім'ї подається матеріальна допомога та допомога в організації похорону. Витрати на похорон журналіста, який загинув при виконанні службових обов'язків, ритуальні послуги, спорудження надгробка повністю здійснюються за рахунок власника (засновника, співзасновників) засобу масової інформації.

У разі загибелі (смерті) журналіста під час виконання ним професійних обов'язків членам сім'ї загиблого (померлого), а в разі відсутності сім'ї - його батькам та утриманцям з державного бюджету виплачується одноразова грошова допомога в розмірі 100 прожиткових мінімумів, встановлених законом для працездатних осіб на час виплати цієї суми, у [порядку](#), визначеному Кабінетом Міністрів України.

(Статтю 18 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом [№ 421-VIII від 14.05.2015](#))

У разі поранення (контузії, травми або каліцтва), заподіяного журналісту під час виконання ним професійних обов'язків, йому виплачується з державного бюджету одноразова грошова допомога в розмірі до 50 прожиткових мінімумів, встановлених законом для працездатних осіб на час виплати цієї суми, у [порядку](#), визначеному Кабінетом Міністрів України.

(Статтю 18 доповнено частиною шостою згідно із Законом [№ 421-VIII від 14.05.2015](#))

Розділ V

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЦЬОГО ЗАКОНУ

[Стаття 19.](#) Підстави відповідальності

Підставами відповідальності за порушення цього Закону є безпосереднє невиконання та порушення його норм, створення перешкод для їх реалізації, а також невиконання і порушення норм, передбачених іншими законодавчими актами, зазначеними в цьому Законі.

Підставами відповідальності посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування є також їх втручання в професійну організаційно-творчу діяльність засобів масової інформації та в індивідуальну професійну творчу діяльність журналістів, інші посягання на свободу інформаційної діяльності, односторонні рішення щодо засобів масової інформації та їх працівників за наявності інших співзасновників.

[Стаття 20.](#) Оскарження неправомірних дій

Неправомірні дії посадових осіб органів державної влади і місцевого самоврядування, керівників недержавних організацій - засновників (співзасновників) засобів масової інформації та керівників самих засобів масової інформації, порушення ними норм цього Закону можуть бути оскаржені відповідно до [Цивільного](#), [Цивільного процесуального](#) кодексів України та [Кодексу України про адміністративні правопорушення](#) з метою захисту порушеного або оспорюваного права чи охоронюваного законом інтересу, а також розв'язання спорів між організаціями і трудових спорів.

[Стаття 21.](#) Відповідальність за порушення законодавства про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів
Невиконання посадовими особами та іншими працівниками державної влади і органів місцевого самоврядування норм цього Закону, інших законодавчих актів, зазначених у ньому, тягне за собою кримінальну, адміністративну, дисциплінарну або іншу відповідальність відповідно до законодавства України.

Розділ VI

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон вводиться в дію з 1 січня 1998 року.

2. До приведення інших законодавчих актів у відповідність з цим Законом вони застосовуються і діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Кабінету Міністрів України в чотиримісячний термін з дня прийняття цього Закону подати до Верховної Ради України проект відповідних змін та доповнень до законів України з питань митного, валютного регулювання, підприємницької діяльності, охорони праці, пенсійного забезпечення, судочинства тощо.

4. Нормативно-правові акти Президента України, Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади приводяться у відповідність з цим Законом Президентом України, Кабінетом Міністрів України, міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади у тримісячний строк після прийняття цього Закону і підлягають реєстрації в новій редакції згідно з нормами законодавства.

У такий же строк Кабінет Міністрів України розробляє і затверджує нові нормативно-правові акти, які впливають з цього Закону, з метою встановлення порядку та регулювання реалізації його норм.

Президент України Л.КУЧМА

м. Київ

23 вересня 1997 року

№ 540/97-ВР